

Riječ

Riječ

Periodični časopis namijenjen omladini

Broj 2. Septembar 2022.

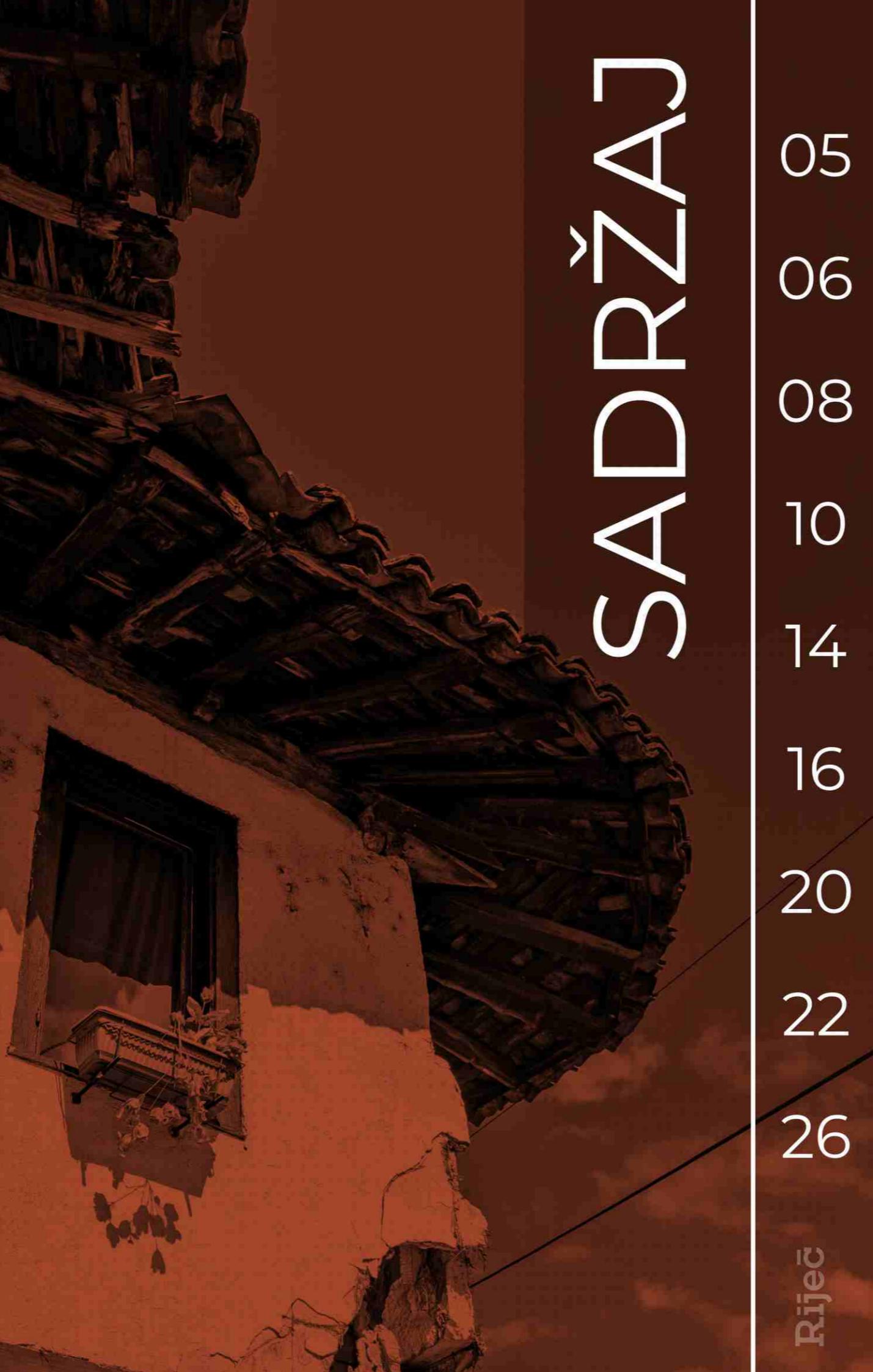

Umreži me!

MREŽA MLADIH
MEŠHAT ISLAMSKE ŽAJEDNICE SAKOŽACA

IMPRESEUM

SADRŽAJ

05
06
08
10
14
16
20
22
26

Riječ

Glavni i odgovorni urednik:
Ersan Muhović

Tehnički urednik:
Ahmed Kamberović

Stručni savjet:
Ersan Muhović
Abdurahman Grahovac

Redakcija:
Ajla Selimović,
Muhterema Čuljković,
Amina Saračević,
Alida Mašović,
Adem Šehović,
Abdulkadir Šemsović

Saradnici:
Zilja Ragipović
Enes Dupljak
Haris Končanin
Kemal Zornić
Denis Begović
Adem Šehović
Edin Sadović

Urednik fotografija:
Haris Zorančić

Izdavač:
Mešihat Islamske zajednice Sandžaka

Uvodna riječ
Ersan Muhović

Želiš li i ti biti muhadžir?
Dr. Nihad Dervišević

Kameni spavač (Izbor)
Ersan Muhović

Novopazarska tvrđava
Abdulkadir Šemsović

Mukarnas – tehnika sačastog svoda
Adem Šehović

Muradnama
Ajla Selimović

Trebalo bi da pročitate!
Upotreba glagola „trebati“
Alida Mašović

Život i djelo Muhameda Abdagića
Ajla Gusinac

Intervju sa Mirzom Aličkovićem,
koordinatorom organizacije *Svetionik*
Ersan Muhović

Uvodna riječ

Ersan Muhović

Zar ne vidiš kako Allah navodi primjer – lijepa riječ je kao lijepo drvo:
korijen mu je čvrsto u zemlji, a grane prema nebu; ono plod svoj
daje u svako doba koje Gospodar njegov odredi – a Allah ljudima
navodi primjere da bi pouku primili (Ibrahim, 24-25).

Jedna jedina riječ može lice osvijetliti
Onom ko vrijednost riječi može shvatiti
Sazri u tišini pa će ti jedna riječ pribaviti
Veliku snagu za rad i dobiti

Dopusti riječi da sazri u tebi
Zadrži nezrelu misao u sebi
Uvijek razumno zbori
Loše riječi ne govorи
(Junus Emre)

Nakon prvog broja iz mjeseca februara, redakcija je smogla snage i volje da nastavi sa misijom objavljivanja radova i na taj način pruži svoj doprinos. Pozitivne kritike su nas motivirale, tako da smo se potrudili da novi broj časopisa bude sadržajniji, kvalitetniji i bolji. Nadamo se da smo u tome uspjeli.

U ovom broju možete pročitati tekst o hidžri, kao i poeziju Mehmedalije Maka Dizdara, možete saznati nešto više o historijatu novopazarske tvrđave, Derviš-paši Bajezidagiću, Muhamedu Abdagiću, a možete pronaći i različite tekstove iz književnosti i kulture.

Ovom prilikom se želimo zahvaliti Mreži mladih koja nam u velikoj mjeri pomaže na našem putu ali i svima Vama koji prepoznajete našu misiju. Mi smo otvoreni za saradnju, tako da nam se ubuduće možete javiti i poslati tekstove koji bi mogli biti interesantni za objavljivanje.

ŽELIŠ LI I TI BITI MUHADŽIR?

Dr. Nihad Dervišević

Zakoračili smo u mjesec Muharrem, prvi mjesec u godini hidžretskoj. Ovih dana svi muslimani intenzivnije se prisjećaju hidžre, tj. seobe Poslanika s.a.v.s. i njegovih ashaba iz Mekke u Medinu koja se desila prije 1444. godine. Nije bilo lahko ostaviti rodno mjesto, imetak, pa i svoje najmilije i praznih ruku učiniti seobu. Ashabima je hidžra bila farz i zato su oni bez pogovora izvršili Allahovu naredbu. Jako teško iskušenje za ashabe, ali zato su dobili i posebnu nagradu od Uzvišenog Allaha. Spomenut će samo par kur'ansko-hadiskih citata koji govore o nagradi za hidžru i muhadžire.

U 195. ajetu sure Ali Imran Uzvišeni kaže:

“Onima koji se isele i koji budu iz zavičaja svoga prognani i koji budu na putu Mome mučeni i koji se budu borili i poginuli, sigurno će preko hrđavih djela njihovih preći i sigurno će ih u džennetske bašće, kroz koje će rijeke teći, uvesti; nagrada će to od Allaha biti. - A u Allaha je nagrada najlepša.”

U suri Tevba 117. ajetu stoji:

“Allah je oprostio vjerovjesniku, i muhadžirima i ensarijama, koji su ga uteškom času slijedili.”

Također, Uzvišeni u suri Nisa 100. ajetu kaže: *Onaj ko se iseli Allaha radi naći će na Zemlji mnogo mjesta, uprkos svojih neprijatelja i slobodu. A onome ko napusti svoj rodni kraj, radi Allaha i Poslanika Njegova, pa ga stigne smrt, nagrada od Allaha njemu je sigurna. – Allah mnogo prašta i milostiv je.*

Resulullah, s.a.v.s. kazao je Amr ibn Asu: *O Amre, znaj da hidžra briše grijeha koji su počinjeni prije nje.* Jedan ashab kazao je Božjem Poslaniku: *Božiji Poslaniče kaži mi djelo nad kojim trebam ustrajati i činiti ga.* Resul Ekrem mu reče: *Doista je to hidžra, jer nema djela poput hidžre.*

Također je naš Miljenik kazao da se Allah obavezao uvesti muhadžira u džennet i to s prvom skupinom, 40 godina prije nego u džennet uđu drugi ljudi. U vjerodostojnim hadisima se spominje i to da je Poslanik s.a.v.s. kazao: *Da nije hidžre želio bi biti od Ensarija, ali zbog vrijednosti hidžre Poslanik voli biti od muhadžira.*

Zamislite samo ove počasti muhadžira: Allahov orpost, brisanje grijeha, zagonitovana džennetska prostranstva, ulazak u džennet prije ostalih, odabir Poslanika da bude muhadžir. Zar i ti ne bi želio kao i ja da budemo muhadžiri?

Kad god se sjetim ovih ali i brojnih drugih ajeta i hadisa koji govore i vrijednosti onih koji su učini hidžru, rekao bih: blago li vama o muhadžiri, Allah vas je počastio da budete od onih koji će hidžru učiniti i tako veliku i posebnu nagradu zadobiti, ali i žalostio bih se što nisam jedan od njih. Naišao sam na hadis Poslanika s.a.v.s. u kojem stoji da je jedan ashab pitao: *Božiji Poslaniče: Koja je hidžra najbolja,* a on reče: *Da se kloniš onoga što je Allah zabranio.* I pročitao sam hadis Poslanika s.a.v.s. u kojem stoji: *Ibadet u vremenu griješenja (u drugom rivajetu stoji, u vremenu fitne) jednak je učinjenoj hidžri meni, odnosno kao da se iselio Resulullahu, s.a.v.s.*

Također, sjetio sam se i predaje kada je jedne prilike upitan Poslanik s.a.v.s.: *Koji je iman najbolji?* On reče: *Najbolji iman je hidžra. A šta je hidžra o Božiji Poslaniče?* Resulullah s.a.v.s. odgovori: *Hidžra je ostavljanje zla, onoga što ne valja.*

Tako saznajemo da i mi možemo zadobiti nagradu muhadžira tako što ćemo činiti ova djela, tj. kloniti se harama, onoga što je Allahu mrsku, i ibadet činiti, tj. činiti djela koja su Allahu draga.

Foto: Pixeles

Mehmedalija Mak Dizdar

Kameni spavač (Izbor)

Putevi

Ti si se nakanio da mene nema i pod svaku cijenu
Ideš prema meni. I u jurišu
Smijući se i plačući
Pred sobom
Sve čistis
I ništiš.

Ti si se nakanio da me pod svaku cijenu uništiš
Ali nikako da nađeš
Istinski put
Do mene

Jer
Ti poznaješ uklesane i utrte pute
I niti ijedan drugi
(A mali su zapravo i jalovi
Bez obzira koliko su
Za tebe
Oholog i jakog
I preteški
I
Dugi)

Ti poznaješ samo one puteve
Što prolaze
Od srca
I
Oka
Ali to nije sve
Ima puteva što su se ispružili pred nama
Bez javnog traga kolovoza
Bez voznog reda
Bez vremena i roka

Ti misliš da je tvoja putanja do ubogog mene
Veoma sigurna i česna
Ona
Što dolazi
S lijeva
ili Zdesna

Zavaravaš se stalno da do mene treba ići
Smjerovima sličnim
Sa sjevera
Ili
Juga

Ali to nije sve
Kuga
Oči uvijek
Pametno mi traži
Ispod ustalasale na vjetru raži
Iz korijena zemlje gdje se zgusla tmina

A iz bezmjernih visina
Odozgora
Priskrivati
Grudi
Najače
Može
Mora
Ali to nije sve

Ti ne znaš zakon raskrsnice
Između svjetilila
I
Tmice

Ali to nije sve

Jer najmanje znaš da u svome žiću
Najteža rvanja su
I ratovi pravi
U samome
biću

Ti ne znaš dakle da zlo si moje najmanje
između mnogih
Mojih
Velikih
Zala

Ti ne znaš s kim
Imaš posla

Ti ne znaš ništa o mojoj mapi putova
Ti ne znaš da put od tebe do mene
Nije isto što i put
Od mene
Do tebe

Ti ne znaš ništa o mom bogatstvu
Skrivenom za tvoje moćne oči
(Ti ne znaš da meni je
Mnogo više
Nego što misliš
Sudbina
Namrijela
I
Dala)

Ti si nakanio da me po svaku cijenu uništiš
Ali nikako da nađeš istinski put
Do mene

(Shvatam te:
Čovjek si u jednom prostoru i vremenu
Što živi tek sada i ovdje
I ne zna za bezgranični

Prostor vremena
U kojem se nalazim

Prisutan
Od dalekog jučer
Do dalekog sutra
Misleći
O tebi

Ali to nije sve)

Gorčin

Ase ležit
Vojnik Gorčin
U zemlji svojoj
Na baštini
Tuždi

Žih
A smrt dozivah
Noć i dan

Mrava ne zgazih
U vojnike
Odoh

Bil sam
U pet i pet vojni
Bez štitu i oklopa
E da ednom
Prestanu
Gorčine

Zgiboh od čudne боли
Ne probi ne kopje
Ne ustreli strijela
Ne posjeće sablja

Zgiboh od boli
Nepreboli
Volju
A djevu mi ugrabiše
U robje
Ako Kosaru sretnete
Na putevima
Gospodnjim
Molju

Skažite
Za vjernost
Moju

Zapis o štitu

Poiskah štit dobri da štiti me
Bacih ga potom dobrog jer
Tišti me

Foto: Haris Žoranić

NOVOPAZARSKA TVRDJAVA

Abdulkadir Šemsović

Stara osmanska tvrđava nalazi se u strogom centru Novog Pazara. Predstavlja kulturno-historijsku baštinu ovoga kraja, a danas se tu nalazi centralni park kroz koji funkcioniра pješački saobraćaj. U park možemo doći, sjesti na klupu i odmoriti se gledajući zelenilo. Možemo svratiti i do biblioteke „Dositej Obradović“, koja je naslonjena na unutrašnji zid sjeverne tabije.

Tvrđavu sačinjavaju tri ugaone bastione ili tabije, raporedene u vrhovima približno jednokrakog trokuta, usmjerenoj vrhom prema sejveru i kula poznata kao Stara izvidnica ili Motrilja, smještena približno na polovici udaljenosti između sjeverne i zapadne tabije. Na jugozapadnoj strani sagrađena je Sinan-begova džamija koja krasiti cijeli park.

Tabije imaju poligonalne osnove različitog oblika idimenzija, a uočljivo je i to da imaju po devet stranica i da su otvorene ka unutrašnjem prostoru tvrđave. Zidovi su zidani pravilnim kamenim tesanicima u redovima i vidno se šire ka spoljašnjoj strani. Najatraktivnija je, svakako, sjeverna tabija, zbog svoje zidne mase koju posjeduje i pogledu koji se pruža ka cijelom centru grada. Sjeverna tabija je, kamenim zidom ili bedemom sa lijeve strane, vezana za Kulu motrilje. Do tog istog kamenog bedema nalazi se i spomenuta biblioteka „Dositej Obradović“, a ispod nje i mala gradska hidroelektrana.

U podnožju sjeverne tabije nalaze se podzemne prostorije, koje su nekada služile kao „zindan“ ili zatvor, kao i glavne ulazne kapije. Na sjevernu tabiju se penje preko spoljašnjeg stepeništa, koje je u skorije vrijeme renovirano. Južna tabija je orijentisana ka ulici 1.maj, kraku starog Carigradskog druma. Objekat posjeduje podzemne prostorije, koje su adaptirane i koriste se za potrebe ugostiteljstva. Ulaz se nalazi u nivou parka na sjevernoj strani, odakle kreće stepenište za podzemni dio. Preko svodova je zasuta izravnata zemlja, što je iskorišćeno za formiranje ljetne terase.

Zapadna tabija je veoma solidno zidana fortifikaciona građevina sa svojom, gotovo pravilnom, osnovom dvanaestougla i dijagonalom od oko 30 metara. Tri strane su otvorene ka unutrašnjosti tvrđave, tako da se lijepo može vidjeti unutrašnja ljepota tabije. Ovo je ujedno jedina tabija koja nema podzemne prostorije. Gleda u pravcu rekreativnog centra i rijeke Raške, čiji žubor dopier do njenog vrha.

Od brojnih objekata takozvi se nalazili u tvrđavi, jedino je još sačuvana Kula motrilje, koja je arhitektonski lijepo osmišljena i oblikovana građevina sa oktagonalnom osnovom. Kula je visoka 15 metara i u gornjoj zoni ima formirana četiri ispusta. Korišćena je u četiri nivoa, a po zidovima su raspoređene kružne i pravougaone puškarice, dok je krov bio prekriven čeramidom.

Historijat Novopazarske tvrđave

Historijat Novopazarske tvrđave nije dovoljno razjašnjen. Poznato je da su Turci novopazarski kraj zauzeli nakon Kosovske bitke. Na području Novog Pazara zatekli su nekoliko naselja: Parice, Vrbovac, Ćukovac i Paralovo, koja su vremenom postala sastavni dio grada. Ove podatke potvrđuju i arheološki nalazi. U ulici 1. maja, prilikom zemljanih radova na njenom uređenju, pored Arap džamije nađena je veća nadgrobna ploča sa urezanom ljudskom figurom. Ovakav tip nadgrobnih spomenika se može datovati u 14. i 15. vijek. U ulicama Stefana Nemanje i Hercegovačkoj, prilikom sličnih radova, pronađena je keramika iz 13. i 15. vijeka.

Prvo gradsko jezgro osnovao je Isa-beg Isaković koji je podigao džamiju, hamam, karavansaraj i 56 trgovачkih radnji. Naselje u osmanskim izvorima sve do 1468/9. nosi ime Ras. Prema podacima Evlije Čelebija, Isa-beg Isaković je crkvu koja se nalazila na Žitnom trgu prepravio u džamiju. Ta džamija je srušena 1938. godine, a na njenom mjestu je izgrađena moderna zgrada Islamske ustanove. Tada je pronađena i kamena ploča s natpisom koji je pripadao crkvi, a koja je kasnije, nažalost, izgubljena.

Isa-begu Isakoviću se pripisuje i podizanje manje palisadne tvrđave, ali za to nema nikakvih dokaza. Poznato je da su Turci poslije osvajanja novih oblasti zapošjedali postojeća utvrđenja, prepravljali stara, a podizali su i nova. Moguće je da su pored navedenih naselja i crkve zatekli i palisadnu tvrđavu. Međutim, brojni putopisci koji tokom 16. i 17. vijeka prolaze kroz Novi Pazar ne spominju tvrđavu.

Kroz cijeli dio 17.vijeka Novi Pazar se razvija u značajno trgovacko središte i postaje jedan od najvažnijih gradova Osmanskog carstva na Balkanu. Poslije neuspjeli opsade Beča 1683. godine, situacija se drastično promjenila. Došlo je do ustana i pobuna u cijelom carstvu, a borbe se vode i oko Novog Pazara. Nakon ovih događaja granice Osmanskog carstva su pomjerene daleko na jug, a Novi Pazar je dobio na značaju sa vojnog aspekta. U gradu je podignuta tvrđava, a to nam svjedoči jedan turski dokument koji kaže da je 'unutrašnji grad' sagrađen 1692. god. Prema pisanju arheologa M. Popovića, tvrđava je izgrađena od

zemljanih nasipa i drvenih palisada, na što nas upućuje i jedan austrougarski plan iz Ratnog arhiva iz Beča. U tom planu je prikazano utvrđenje pravougaone osnove sa drvenim palisadnim bedemima, ispred kojih se, sa dvije strane, nalazi rov s vodom.

U jednom carskom fermanu iz 1717. godine piše da je tvrđava napravljena od kreča i kamena, da je vremenom oštećena i da je treba dograditi. Ferman je upućen kadiji novopazarskog kadiluka i kapetanu Ferhadu, komandantu tvrđave. Između ostalog, u njemu stoji i da je popravljeno šest čardaka iznad ulaza, jedan bastion i čardak prema istoku, kao i to da je izgrađeno još sedam čardaka. Prepravljanje i zidanje novih čardaka ukazuje na to da se ne radi o utvrđenju u pravom smislu te riječi. Čardaci su početkom 16. vijeka podizani u oblastima koje su se graničile sa Turskom carevinom, a radi zaštite od njihovih upada. U unutrašnjosti podizani su na većem rastojanju, a temelji su im bili od kamena. Sa strane su imali puškarnice. Podatak o obnovljenom bastionu se verovatno odnosi na Kulu motrilju koja je podignuta na prijelazu iz 17. u 18. vijek. Na planu iz Ratnog arhiva iz Beča, unutar tvrđave se nalazi i skladište poligonalne osnove, smješteno u južnom dijelu, dok je na sjeveroj strani, na mestu Kule motrilje, prikazan objekat pravougaone osnove. Iz navedenog bi se mogao izvući zaključak da se 'unutrašnji grad' 1692. godine sastojao od palisadnih bedema, većeg broja čardaka i Kule motrilje. U već pomenutom fermanu iz 1717. godine, kadiji Novog Pazara i komandantu tvrđave se naređuje izgradnja tri jake kule na čoškovima utvrđenja i jedna džamija.

Foto: muzejnp.rs

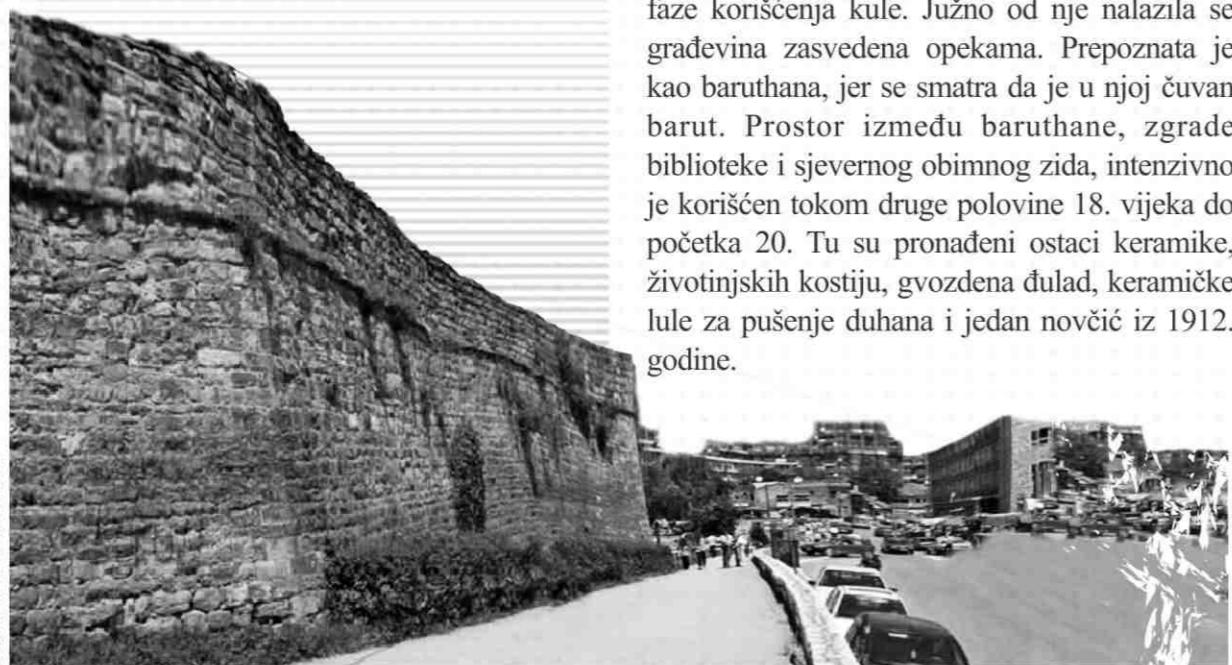

Foto: Ahmed Kamberović

Arheološka istraživanja Novopazarske tvrđave

U Austro-Ugarskom ratu 1737-1738. godine tvrđava je vjerovatno dosta oštećena pa ju je bilo potrebno jače utvrditi i dovršiti. Tokom 19. vijeka Turci Novopazarskoj tvrđavi pridaju poseban značaj: konstantno je dograđuju i naoružavaju. Novi Pazar je 1809. godine zauzela Karađorđeva vojska, ali tvrđava je ostala neosvojena uslijed povlačenja srpskih snaga.

Za vrijeme sultana Abdul Aziza (1861-1876) odigrali su se događaju vezani za istočnu kriju (1875-1878), koja je završena Berlinskim kongresom. Tvrđava je još dobila na značaju zbog borbi sa Crnom Gorom od 1862. godine i ustanka u Bosni i Hercegovini. Tada je podignuta kasarna u kojoj su mogla stati tri bataljona pješadije i jedna baterija tobdžija. Također se spominju i dvije kule za munitiju. Prema pisanju A. Andrejevića, tada je podignuta i manja džamija. Tvrđava je tada dobila svoj konačni oblik nepravilne trougaone osnove sa tri poligonalne isturene tabije. Tvrđava je takva prikazana i na jednom planu iz 1879. godine koji se čuva u Ratnom arhivu u Beču. Oblik i funkciju odbrane turske vlasti tvrđava je zadржala sve do 1912. godine, kada su sa prostora Novog Pazara protjerane Osmanlije. Tada je srušena džamija u tvrđavi, a na njeno mjesto je 1916. godine izgrađena kapela za potrebe austro-ugarskih vojnika.

Zaštitna arheološka istraživanja sjeverne tabije Novopazarske tvrđave sprovedena su na prostoru na kom se nekad nalazila kula, u narodu poznata kao Džephana, a za njeno postojanje znamo na osnovu više sačuvanih dokumetarnih fotografija sa početka 20. vijeka. Iskopavanja su trajala od septembra do novembra 2019. godine. Sredinom 20. vijeka Novopazarska tvrđava pretrpjela je znatne izmjene kada je izvršeno poravnavanje cijelokupnog prostora za potrebe formiranja i uređenja gradskog parka. Tada su, po kazivanju starijih mještana Novog Pazara, i ono malo sačuvanih ostataka građevina unutar tvrđave porušeni i zatrpani šutom i zemljom.

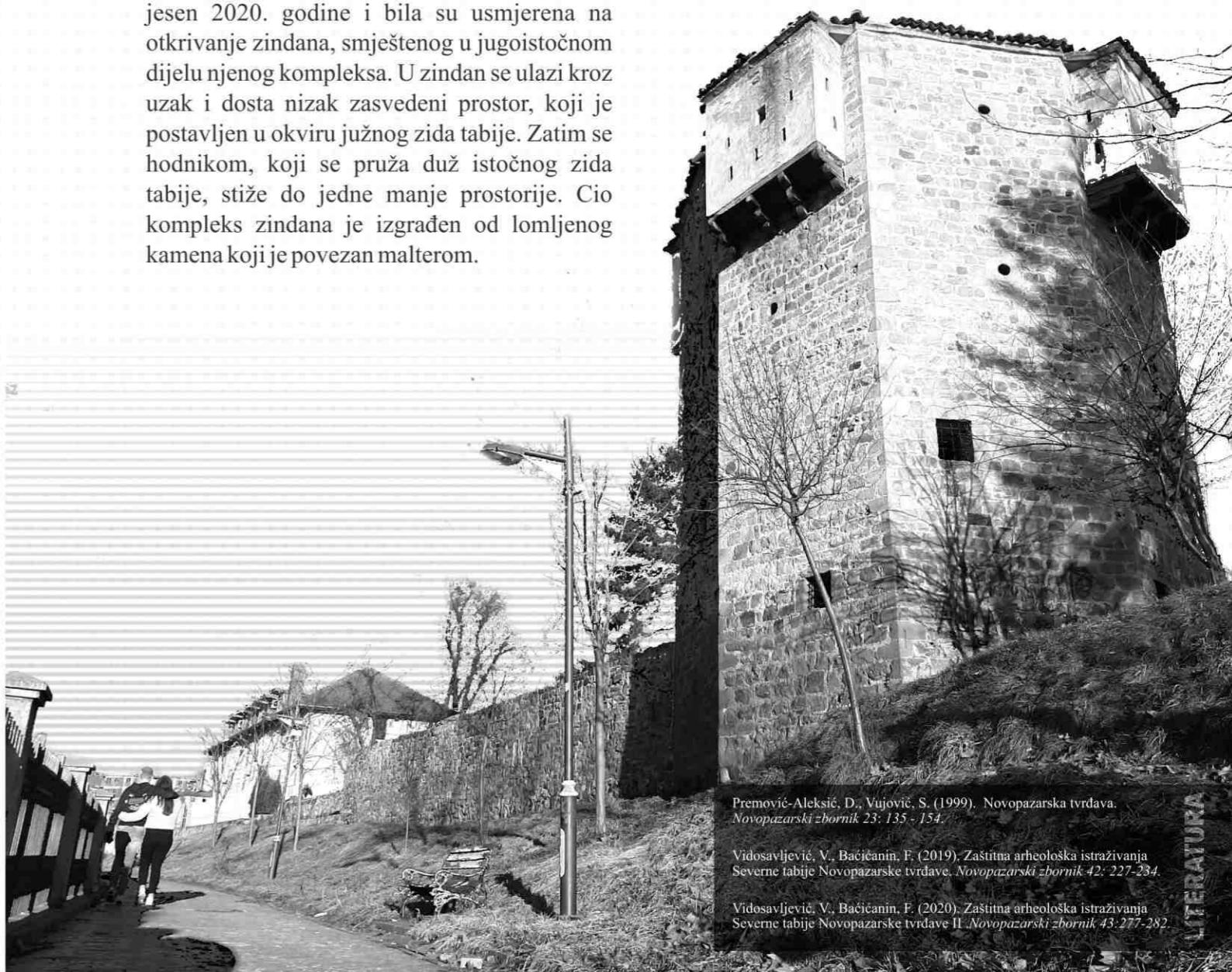
Početak 21. stoljeća Sjeverna tabija je dočekala bez vidljivih ostataka građevina. Prostor Sjeverne tabije koristio se i kao ljetna terasa ugostiteljskog objekta, koji je egzistirao više od jedne decenije. Arheološka istraživanja sjeverne tabije Novopazarske tvrđave nikada do sada nisu vršena. Najprije su sa cijelog prostora uklonjeni svi elementi spomenutog ugostiteljskog objekta. Odmah nakon uklanjanja betonske ploče, ukazali su se prvi tragovi ostataka arhitekture, najprije kule, a zatim i građevine zasvedene opekama.

Kula je šestougaona građevina, a dužina zidova se kretala oko 4 metra. Ustanovljene su dvije faze korišćenja kule. Južno od nje nalazila se građevina zasvedena opekama. Prepoznata je kao baruthana, jer se smatra da je u njoj čuvan barut. Prostor između baruthane, zgrade biblioteke i sjevernog obimnog zida, intenzivno je korišćen tokom druge polovine 18. vijeka do početka 20. Tu su pronađeni ostaci keramike, životinjskih kostiju, gvozdene đulad, keramičke lule za pušenje duhana i jedan novčić iz 1912. godine.

Arheološka iskopavanja Sjeverne tabije nisu završena. Sjeverna, istočna i južna polovina kompleksa tek treba da budu predmet istraživanja. Tokom istraživanja 2019. godine došlo se do značajnih otkrića. U kuli je pronađen srebrni novac ugarskog vladara Matijasa II, kovan 1618. godine. Time bi se izgradnja kule mogla smjestiti u treći deceniju 17. vijeka. Ostaje nejasno kada je kula pretrpjela velika oštećenja. Postoje dva datuma kada se to moglo dogoditi: u period između 1680. i 1690. godine, kada se vodio veliki rat između Austrougara i Osmanlija ili 1738/9. godine, kada je došlo do drugog rata između spomenutih strana. Kula je nakon toga obnovljena, a baruthana je mogla nastati u vrijeme obnove kule.

Zaštitna arheološka istraživanja sjeverne tabije Novopazarske tvrđave su nastavljena u jesen 2020. godine i bila su usmjerena na otkrivanje zindana, smještenog u jugoistočnom dijelu njenog kompleksa. U zindanu se ulazi kroz uzak i dosta nizak zasvedeni prostor, koji je postavljen u okviru južnog zida tabije. Zatim se hodnikom, koji se pruža duž istočnog zida tabije, stiže do jedne manje prostorije. Cio kompleks zindana je izgrađen od lomljenog kamena koji je povezan malterom.

Od pokretnih nalaza otkriveno je nekoliko glinenih lula iz perioda 16. i 17. vijeka i gvozdeni ključ koji se može datovati od 14. do 17. vijeka. Također su otkrivena dva fragmentovana nadgrobna spomenika (nišana) i jedan cijelovit. Klesani su od mermera. U zapadnom dijelu tabije, na prostoru između kule i biblioteke, završeno je arheološko istraživanje. Nakon uklanjanja toaleta iz vremena austrougarske okupacije 1914 - 1918. godine, istraženi su svi slojevi do nivoa zdravice. Arheološka istraživanja Sjeverne tabije nisu završena. Istraživanja iz 2020. godine su pokazala da se mogu očekivati nalazi još građevina. Da li su sugrađevine bile dio civilnog naselja ili u vezi sa ranijim utvrđenjem, pokazat će buduća arheološka istraživanja.

Premović-Aleksić, D., Vujović, S. (1999). Novopazarska tvrđava. *Novopazarski zbornik* 23: 135 - 154.Vidosavljević, V., Baćicanin, F. (2019). Zaštitna arheološka istraživanja Sjeverne tabije Novopazarske tvrđave. *Novopazarski zbornik* 42: 227-234.Vidosavljević, V., Baćicanin, F. (2020). Zaštitna arheološka istraživanja Sjeverne tabije Novopazarske tvrđave II. *Novopazarski zbornik* 43: 277-282.

Mukarnas

tehnika saćastog svoda

Čelije, vitraž, freska ili pak nešto već postojano za šta mnogi nisu čuli. Riječ je o mukarnasu, obliku ornamentalnog svoda, često viđenog u islamskoj arhitekturi. Mukarnas je najpoznatiji dekorativni fragment islamske arhitekture. Tačna etimologija riječi *mukarnas* je nepoznata, a pretpostavlja se da ima dva izvora. Prema prvom, potječe od grčke riječi *koronis* što znači „ukrasno oblikovanje“, dok drugi izvor govori da potječe od arapske riječi *karnasi* što znači „zamršen posao“.

Porijeklo samog mukranasa seže do 10. vijeka, a dolazi sa područja Magreba i sjeveroistočnog Irana. Iz tih područja trgovačkim drumovima raširio se cijelim islamskim svjetom. Na prvi pogled mukarne podsjećaju na sače, pa su zbog takvog izgleda u nekim mjestima gdje se primjenjuju nazvani „saćasti svodovi“. Svi elementi mukarne su prepoznati kao trodimenzionalne strukture. Osnovni modul uzorka uključuju 3 ključna elementa kao što su: sličnosti, ponavljanje, promjena. Moguće je razlikovati 4 vrste mukarne i to: *širaz*, *zakrivljene*, *omalterisane glinom* i *jednostavne*.

Opis projekcije mukarne uključuje elemente kao što su romb, kvadrat, poluromb, oblik ječmenog zrna i badema. Primjena ovog dekorativnog elementa je uglavnom viđena na islamskim sakralnim objektima – džamijama, medresama, turbetima itd. Primjenjuje se konkretno na donjim stranama kupola, fasadama, ulaznim portalima, lukovima, a može se vidjeti i u mihrabima džamija i služi kao dekoracija ili kao konstruktivno obeležje. Najraniji oblici pronađeni

u Mesopotamiji bili su prvobitno strukturni.

Širaprimjena i razvoj same tehnike mukarnasa postaje sve češća od početka 12. vijeka. Mukarna konstrukcije su gradene od različitih materijala, u zavisnosti od regionala, a najčešće su pravljene od opeke, kamena, drveta i oblagane pločicama ili gipsom. Oblik je također zavisio od područja u kojem su rađene pa su one na području Magreba rađene od gipsa i drveta, one na području Irana i Iraka građene su opekom ili keramičkom glinom, dok su one na području Turske, Sirije i Egipta rađene od kamena. Najveći primjeri kupola s mukarnama mogu se naći u Iraku i u istočnoj Siriji, uz raznoliku primjenu u kupolama, svodovima, mihrabima i nišama, a datiraju iz sredine 12. vijeka. Istaknuti primjeri upotrebe i razvoja mogu se naći u minaretu Bedr el-Džamalijeve mešade u Kairu, Džameh džamija iz Isfahana (1088), Almoravid Kubba (1107) u Marakešu, džamija Karavijjin u Maroku (obnovljena između 1135. i 1140.), Bimaristan iz Nur el-Dina u Damasku (1154), Alhambra u Granadi u Španiji, palate Abbasija u Bagdadu i mauzolej sultana Kaitbaja u Kairu.

Veliki pravougaoni krovovi s ukrasom u mukarnas stilu krase i katoličku kapelu Palatina u Palermu, ali se mukarne nalaze i na drugim zgradama na mediteranskom području. Glavna funkcija dekoracije mukarnasom bila je da sakrije konstrukciju, odnosno da posluži kao prijelaz sa zidova prostorije u kupolasti strop i da pruži mogućnost razlikovanja glavnih dijelova objekta, te se na taj način postiže efekatiziranja kupole bez vidljivog oslonca.

Foto: Pexels

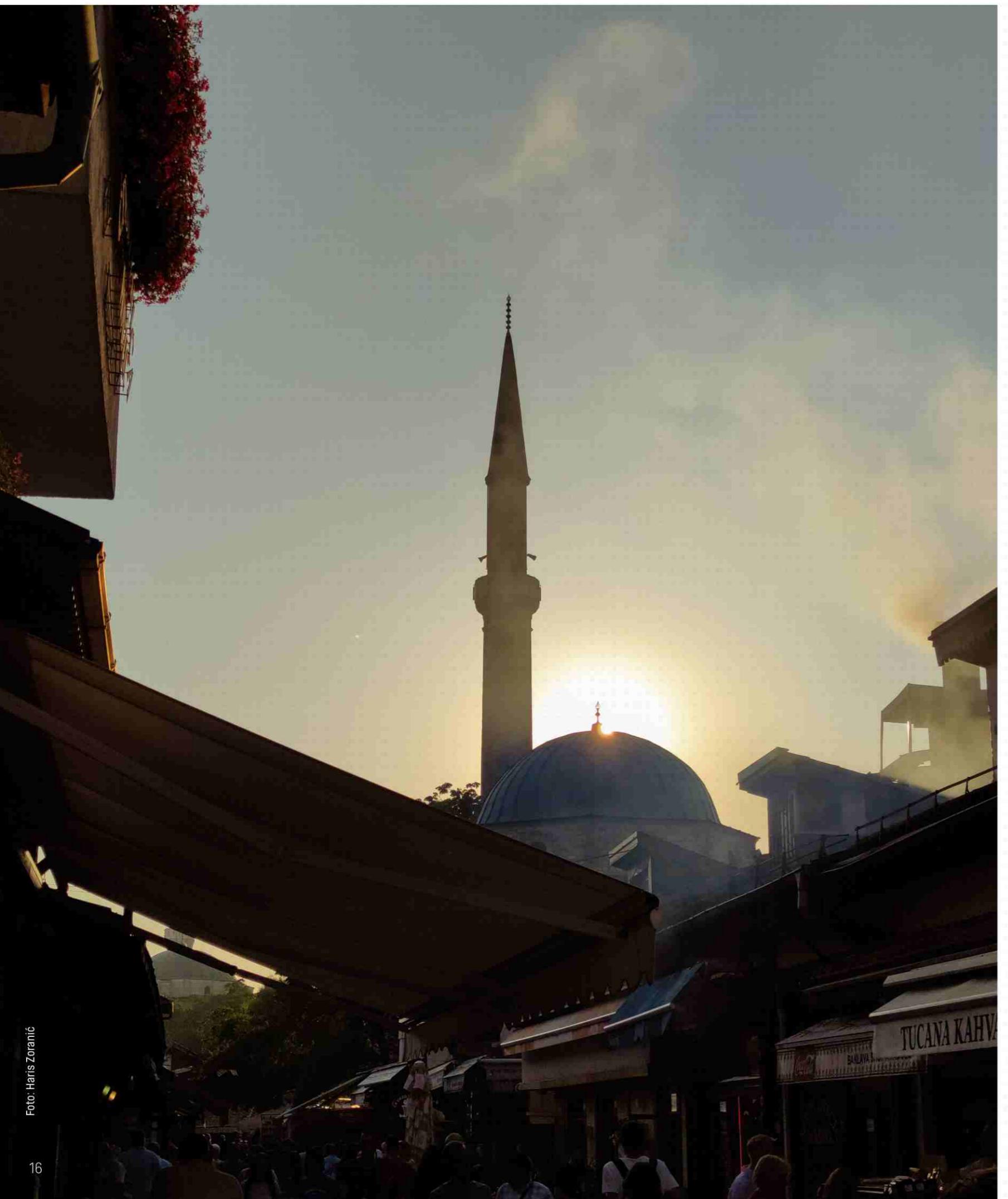

Foto: Haris Zoranić

MURADNAMA

Ajla Selimović

Među značajnije mostarske pjesnike, koji su pisali na turskom i persijskom jeziku, svakako spada i Derviš-paša Baježidagić. Spominjali su ga hroničari ali najiscrpljnije o njemu napisao je Safvet-beg Bašagić. Rođen je u Mostaru, u XVI vijeku, a poginuo u odbrani Budima 14. jula, 1603. godine. Istražujući njegove pjesme, ono što se bez osporavanja može reći jeste to da je pokazao punu sposobnost prilagođavanja duhu orijentalne poezije, čijim se proučavanjem i bavio. Osnovno obrazovanje je stekao u Mostaru, nakon čega odlazi u Istanbul i kao dosta mlad postaje miljenik sultana Murata III, na čijem dvoru ostaje sve do njegove smrti. Smrt sultana je prouzrokovala gubitak pozicije koju je Baježidagić imao i ubrzalo njegov povratak u Bosnu. Upravo iz tog perioda potiču njegove pjesme posvećene Sarajevu i Mostaru. Napisao je i divan na turskom i perzijskom jeziku. Najčešće nailazimo na njegov „Gazel o sudbini“ koji je Baježidagić napisao uoči pogibije pod Budimom.

Takođe, od sačuvanih pjesama značajna mu je i poema „Muradnama“ – djelo posvećeno Muratu III, a inspirisano djelom perzijskog pesnika Binaija.

Pored vrlo uspešne pjesme o svom rodnom gradu, napisao je i tarih posvećen mostu u Mostaru, a ostavio je Mostaru i medresu, mektab i džamiju u okviru koje se nalazi i biblioteka. Pripadao je mevlevijskom tarikatu, sufiskom redu koji je osnovao Mevlana Dželaludin Rumi.

Pored toga, jedno od najvećih nadahnuća knjižvnika koji su pisali na orijentalnim jezicima bio je Kur'an. Kao što su u zapadnoj književnosti bile uobičajene i česte aluzije na biblijske priče i likove, tako i u orijentalnoj književnosti pronalazimo aludiranja na događaje iz Kur'ana. Teme i motive iz Kur'ana koje susrećemo u ovoj književnosti najčešće bivaju vezani za postanak svijeta, Sudnji dan, pakao (džehenem) i raj (dženet), a uključuju i mnoge kur'anske likove koji evociraju šire i kompleksnije pjesničke slike i metaforična značenja.

Pisci često aludiraju i na Jusufa kojem je u Kur'anu posvećena jedna sura. Osim toga što u „Muradnami“ kao podtekst možemo iščitati kur'anske ajete, o čemu će biti riječi u daljem tekstu, često se može upravo u „Muradnami“ pronaći aludiranje na Jusufa i njegovu ljepotu, posebno u onom trenutku kada Hadže-zade, glavni lik djela, ugleda lijepog mladića, kao odraz u vodi. Ipak, opisujući fizičke karakteristike lika, pisac govori i o duhovnoj ljepoti. Ova priča je u osnovnim crtama vrlo slična sa pričom koja se nalazi u Bibliji, a odnosi se na Josifa. Jusuf je bio bačen od strane braće u bunar zbog zavisti koju su osećali prema njemu, što zbog njegovog izgleda, što zbog njegove pameti i inteligencije. Iz toga razloga, orijentalni pjesnici često uspoređuju dragu osobu s Jusufom, dok mrak na dnu bunara predstavlja čekanje zaljubljenog na susret sa svojim Gospodarom.

Hidr (Hızır ili Hısr) je tajanstveni lik iz Kur'ana koji se često provlači kroz djela pisaca književnosti na orijentalnim jezicima. U Kur'anu se spominje kao jedan od saputnika i vodiča koji su pratili Poslanika Musa a.s. Prema priči, Hidr je na svom putovanju s Aleksandrom Velikim pronašao Vodu Života i napivši se s tog izvora postao besmrтан. Legenda kaže da se Voda Života može pronaći tek nakon što se svladaju najteže prepreke u životu jer je ona skrivena u najmrklijem mraku. Voda se u djelu „Muradnama“ pominje od početka do kraja i vezuje za početak puta Spoznaje.

Pored toga, u „Muradnami“ možemo naći nekoliko ajeta iz Kur'ana, motiva, ali i simbola koje je potrebno slojevitije protumačiti. Nailazimo na dio u kome Baježidagić govori da čovjek ne može sam, bez Allahove volje, na pravi put izaći:

„Milostiv budi i za moje stanje se pobrini,
na put na koji ja ne mogu uputiti, ti uputi“
(Baježidagić, 2018: 67).

Navedeni dio možemo dovesti u vezu sa sledećim kuranskim ajetom: „Ti, doista, ne možeš uputiti na pravi put onoga koga ti želiš da uputiš – Allah ukazuje na pravi put onome kome On hoće i On dobro zna one koji će pravim putem poći“ (Kur'an, Al-Qasas, 392).

U *Muradhami* pronalazimo stihove koji se odnose na pticu koja je pomenuta u Kur'anu:

„I on izvrši smotru ptica, pa reče: Zašto ne vidim pupavca, da nije odsutan?“

(Kur'an, An-Naml, 378).

*„U sretno vrijeme i u danu dobrome
U blagoslovjeni vakat i u vrijeme sreće
Riznica tajne u blizini sultana
Ptica Pupavac u službi Sulejmana“*

(Bajezidagić, 2018: 107).

Ptica Pupavac se javlja u onom trenutku kada Sulejman a. s. postroji vojsku i u tom trenutku vidi da Pupavca nema. Kasnije mu ta ptica donosi vesti o kraljici iz Sabe. Takođe, nalazimo doslovno prenesen ajet iz Kur'ana u kojem Bajezidagić poredi obrve Poslanika Muhameda alejhiselam sa dva nebeska svoda:

„Čovjek za visoka položaja – ili još bliže malo Tako mi zore – jeste tumačenje ajeta sa njegovog lica. Kao dva luka – opis je njegovijeh obrva“

(Bajezidagić, 2018: 74).

Takođe, motivi koji se često sreću u književnosti na orijentalnim jezicima, a sreću se u ovom dijelu „Muradname“, jesu motivi leptira, svijeće, kao i motivi žene tj. ljepote.

*Bljesak Ljepote svoje fitilj podari
Taj bljesak Dušu Leptirovu zapali
Uljepšavajući izgled drage prekrasne
On je taj što borbu u svijet uvede*

*U liku voljene on je [bljesak] pun koketna razmetanja
I opet za njenom ljepotom on je onaj što ašk razigrava
Briga /na putu Spoznaje/ Leptira ovakva je u svako vrijeme:
Da Svijeći – licu voljene Osobe život daruje*

(Bajezidagić, 2018: 65).

Leptir predstavlja putnika koji izgara u želji da se sjedini sa Stvoriteljem. Zaljubljeni toliko žudi za Voljenim da mu je plamen ljubavi spalio tijelo.

*„Briga /Na putu Spoznaje/ Leptira ovakva je
u svako vrijeme:*

Da Svijeći – Licu Voljene osobe život daruje“

(Bajezidagić, 2018: 279)

Putnik na putu Spoznaje u potpunosti vjeruje da žrtvjući se i izgarajući u vatri ljubavi postiže jedinstvo s voljenim. To su izgaranje i mističko sjedinjenje predočavali motivom noćnog leptira i svijeće, pri čemu je voljeni svijeća, a pesnik noćni leptir koji se divi njegovoj ljepoti i, privučen njegovom svjetlošću, obligeće oko njega. Trenutak u kome leptir izgara u plamenu svijeće simbolizuje pjesnikovo duhovno sjedinjenje sa Stvoriteljem.

Česta je pojava i govora o samozaljubljenosti. Kao simbol zaljubljenosti u divanskoj književnosti često se uzima Narcis. Često spominjanje Narcisa, ali i uopćeno spominjanje ove vrste ljepote, vezuje se za legendu po kojoj se vila zaljubila u mladića izuzetne ljepote. Vila je postala nesretna zbog neuvraćene ljubavi, okamenila se, a potom nestala. Nakon nje, ostao je samo njeg glas (echo – odjek). Došlo je do pretvaranja ljubavi u mržnju koja mu se osvetila onog trenutka kada je, gledajući u vodu i zaljubljujući se u svoj lik, pao i utopio se. Prema legendi, iz njegovog lika je izrastao cvet – narcis.

Legenda o cvijetu narcisu potiče sa Zapada, dok je na Istoku ovaj motiv proširen i pretočen u motiv ruže i ljubav ruže prema cvijetu Narcisu. Na Istoku narcis predstavlja Ašika – zaljubljenika koji je prinuđen da se stalno seli, a ruža predstavlja voljenu osobu – Mašuka: „Ukratko, On je Ašik – Koji voli i Mašuk – Kojeg se voli, Mimo Njega, ništa izmed' ne postoji“ (Bajezidagić, 2018: 66). Takođe, prema ovoj legendi, narcis predstavlja vid – oko, dok ruža predstavlja sluh – uho.

„Muradname“ predstavlja mističko-didaktički spev koji predstavlja put ka Spoznaji. Mističko iskustvo putnika rezultat je duhovnih putovanja. Na kraju tog puta stoji upravo Spoznaja, stapanje sa Stvoriteljem. Takvi putnici svoju egzistenciju ostvaraju postepeno, zavisno od stupnja na kojem se nalaze na svom duhovnom putovanju.

TREBALO BI DA PROČITATE!

Alida Mašović

Upotreba glagola „trebati“

Često se pitamo da li su primjeri sa glagolom „trebati“, koje danas čujemo ili pročitamo, pravilni ili ne. Primjeri kao što su: *Trebam olovku; Trebaš mi; Trebaju nam; itd.* jesu neobični, ali su pravilni.

Ovaj glagol je specifičan i može se koristiti kao ličan ili kao bezličan, u zavisnosti od toga šta želimo da iskažemo, kao i to da li je punoznačan ili nepotpun.

Glagol „trebati“ može biti punoznačan i tada označava da je nekome nešto potrebno, nužno, neophodno. Tada se upotrebljava lično (u prezentu – *trebam, trebaš, treba, trebamo, trebate, trebaju*) i ima dopunu u obliku imenske riječi. Takvi su primjeri: *Trebaju mi tvoji savjeti; Požuri, trebaš mi; Trebam novu zimsku jaknu; Trebali su mi lijekovi; Trebao mu je kišobran;*

Ovdje u primjerima vidimo da se glagol „trebati“ u značenju „biti potreban“ upotrebljava samostalno i da se ne dopunjava drugim glagolom što znači da se mijenja po licima.

Pogledajmo sljedeće primjere!

Trebala mi je knjiga. (perfekat)

Treba mi knjiga. (prezent)

Trebaju mi knjige. (prezent mn.)

Trebala bi mi knjiga. (potencijal)

Trebaće mi knjiga. (futur)

Zaključujemo da se glagol koji se slaže sa subjektom nalazi u istom rodu, broju i licu.

Glagol „trebati“ može imati i nepotpuno značenje. Tada se upotrebljava kao „bezličan“ glagol (radnja se ne odnosi na neko određeno lice već na bilo koga) i zahtijeva dopunu drugim glagolom.

Gramatički znak bezličnosti jeste treće lice jednica – *treba, trebalo bi, trebalo je.*

Primjeri – Treba da učim; Treba da ideš; Trebalo je da požurimo; Kada treba da se sastanete; itd.

U razgovoru među ljudima možemo čuti pogrešnu upotrebu glagola „trebati“, pa tako, na primjer, čujemo – Trebaš da učiš; umjesto – Treba da učiš; ili se može čuti – Trebamo da požurimo; umjesto pravilnog oblika – Treba da požurimo!

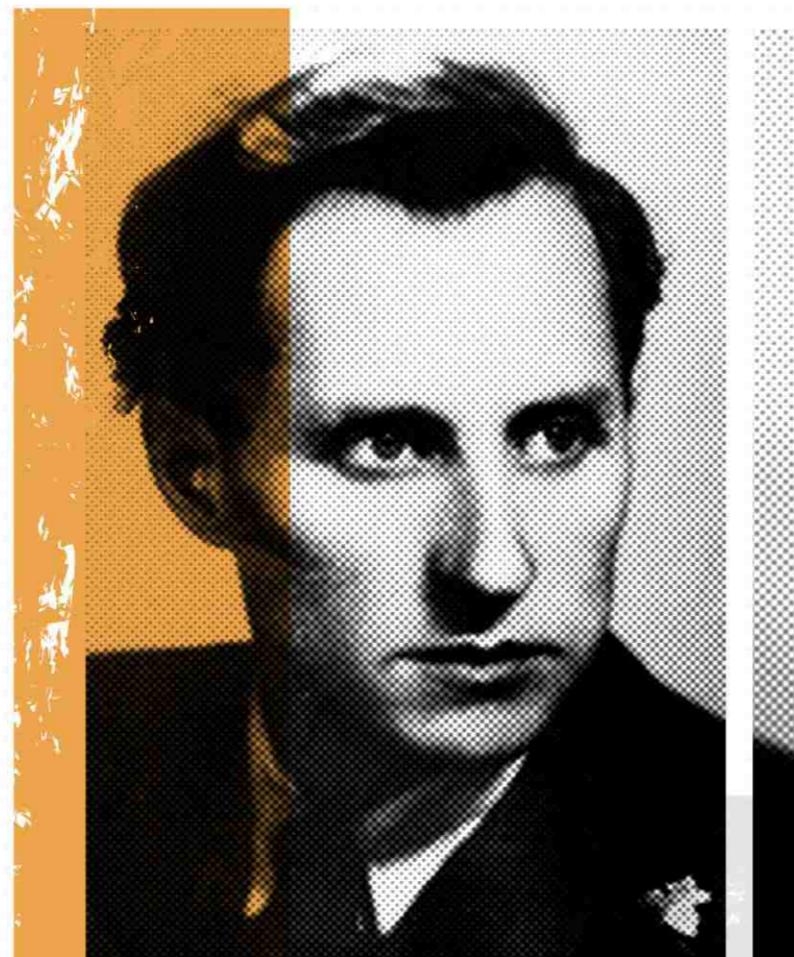
Kako je već rečeno, kada uz glagol „trebati“ dolazi drugi glagol, moraju se upotrebiti bezlični oblici, na primjer – *Treba i mi da se potrudimo*, ali ne: *I mi trebamo da se potrudimo.*)

Dok neki svoje mjesto pod suncem dobiju za vrijeme života, o veličini onih drugih govori se tek kada više nisu među nama. Ovim drugima pripada i Muhamed Abdagić, pjesnik i pisac rođen u Sjenici 1916. godine. Uz Čamila Sijarića i Rifata Burđovića, pohađao je Veliku medresu kralja Aleksandra I u Skoplju. Abdagić, Sijarić i Tršo su zajedno iz istih razloga izbačeni iz medrese, zbog naprednih razmišljanja i socijalističkih ideja. Za razliku od Sijarića, Muhamed Abdagić nije doživio afirmaciju za vrijeme života, ostao je nepoznat i društvenim sistemom marginalizovan. Ono što je Abdagića kompromitovalo jeste fusnota u jednom tekstu o akcijama pripadnika Komunističke partije u Sandžaku, gdje se navodi da je on saradnik okupatora. Kasnije je ta fusnota demantovana, ali je poniženje ostalo.

Sve što je pisao bilo je obilježeno njegovim specifičnim životnim putem. Osim romana Feniks i drame Ramiza, po kojima je poznat, Abdagić piše i vrhunsku poeziju. Svoju prvu knjigu pjesama Feniks objavio je pod pseudonimom M. Haljinović, dok drugu knjigu pjesama Lutajući brod objavljuje pod svojim imenom. U svaki stih autor unosi dio sebe, ono što su mu jednom oduzeli i što mu nikada nisu vratili. Ismet Rebronja u naslovu jedne od njegovih knjiga Iza Moreno vidi upravo to, zamjenu za sve ono što Abdagić nije imao, nije mogao ili nije htio. Govoreći dalje o ovom imenu, koje Abdagić pominje u dvije uzastopne pjesme, Rebronja ističe da mi ne znamo da li je to ime neke žene, ali pjesnik piše da jeste, stvarno ili metaforično.

*Iza Moreno više nije na zidu
Njena slika je pala na pod
dušmanski izgažena
To nije mogao da bude vjetar
Skupih komadiće s poda
I bacih u peć
da me više ne podsjećaju na umjetnika u
mladosti.
(Iza Moreno I)*

Dušmanski izgažena slika, koja pjesnika podsjeća na mladost, ujedno je i aluzija na jedno od najvećih djela XX vijeka, roman pod naslovom Portret umjetnika u mladosti, irskog književnika Džemsa Džojsa.

O neobičnosti pjesničke pojave Muhameda Abdagića svjedoči i činjenica da je on jedan od onih koji se odrekao zemlje i okrenuo se nebu, tražeći u njemu smisao. Ipak, kako Stevan Tonić ističe, ovaj veliki pjesnik okrenuo se nebu tek kada se razočarao u zemlji. Stiče se utisak da je prije svega razočaran u ljude, u one koji nisu uz njega, a trebalo bi da budu. Zna šta je neprijatelj, zna i ko je kriv za izgaženu sliku, ali o tome govori na svoj način, ne imenujući ni ljude ni njihove postupke. Tako će neprijatelja slikati kroz motiv prijatelja, onog jakog:

*Jaki prijatelju
Još nisam zaboravio dan
Kad si me video na ulici i pohitao u susret
I zagrio
radosno

Snažno privlačeći me na grudi
dok si u ruci skriven
držao nož
na mojim leđima.
(Jaki prijatelj)*

Život i djelo Muhameda Abdagića

Ajla Gusinac

Abdagić je onaj odbačeni pjesnik koji je veći dio života proveo između četiri zida, onaj koji je priglio pjesmu, kada nije imao, ili možda čak i nije htio ništa drugo. Tada se rađa njegova najbolja pjesma, pjesma o pjesniku, o njegovim slabostima, o hrabrosti, želji koja ga drži u životu i daje mu snage da pjeva i onda kada to znači umrijeti.

*Pjesnici vode porijeklo
od tetrijeba
jer tetrijeb kad pjeva
zaturi glavu unazad
zažmuri sav se pred pjesmi
i ništa ne zna za drugo
niti oka otvara
niti hoće da zna
I tada ga je najlakše
Ubiti
(Tetrijeb)*

Svjestan je da spada u one koje je najlakše ubiti, ali ipak nastavlja da pjeva, jer pjevati znači živjeti, a oslobođiti se ne umije ako, poput tetrijeba, ne zaturi glavu unazad. Tek tada je svoj i tek tada je ono što jeste. Pjesnika poredi sa tetrijebom da bi pokazao ranjivost onoga koji stvara. Biti umjetnik ne znači biti slavan i moćan, ne znači uspjeh, samo progonstvo. Ali mora biti umjetnik, mora pjevati.

Uprkos svom životnom putu i preprekama na koje je naišao, za Muhameda Abdagića kažemo da je jedan od onih koji su bili slobodni, jer su se oslobođili stega. Sloboda je motiv koji se provlači kroz mnogo njegovih pjesama. On preispituje slobodu, pita se da li čovjek uopšte može biti slobodan; dovodi u pitanje postojanje slobode. Ponovo se obraća jakom prijatelju, razvija se njegov lik.

*Jaki prijatelju, surovi su dani sad došli
ukratko: sve što zaželim sad nemam
i sve što ne bih htio imam
pa kako da se izbavim iz zatvora
i je li se iko ikad izbavio iz njega.
(Zatvor)*

Prokletstvo zvano sve što zaželim sad nemam i sve što ne bih htio imam pratiće ovog pjesnika do kraja života. Osuđen bez krivice, on će vrijeme provoditi između četiri zida, stvarajući, živeći ono što piše. Da li je sloboda ono za čim Abdagić najviše čezne, mi ne znamo, ali znamo da o njoj nastavlja da pjeva. U jednoj pjesmi on govori o robu koji se nije snašao u trenutku kada mu je poklonjena sloboda, jer onaj koji je na okove navikao, ne umije da živi bez njih; bilo da se radi o okovima u glavi ili o onim na rukama i nogama.

*Kupio sam na trgu
roba
i poklonio mu slobodu*

*Ali on nije umio da se kreće
bez lanaca
i potražio je drugog gospodara
koji mu je ponovo nabio nagve na noge
i to ga je umirilo*
(Rob)

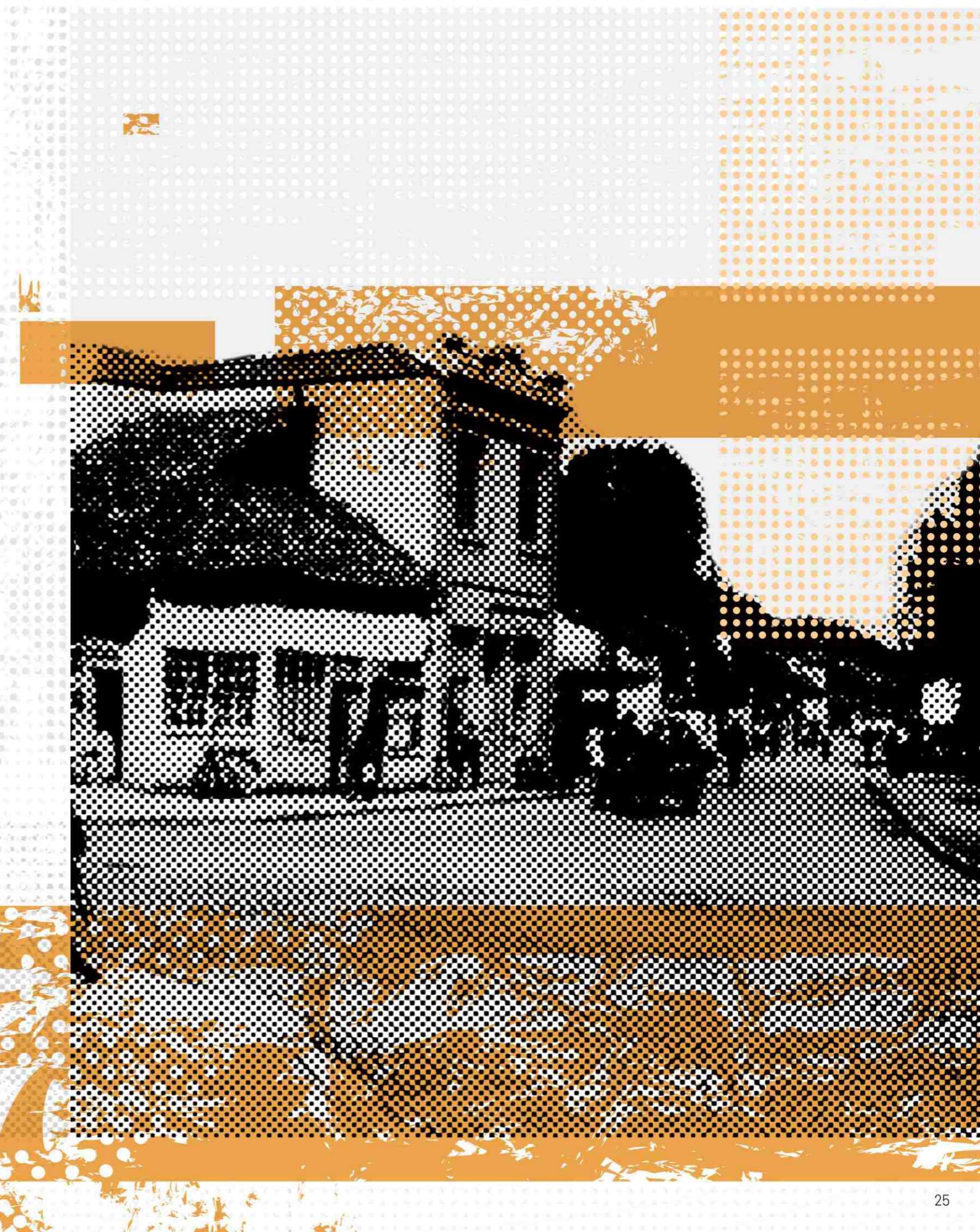
Muhamed Abdagić umro je 1991. godine u Novom Pazaru. Pjesnik rođen za vrijeme jednog rata, umro je za vrijeme drugog. Jedna njegova pjesma nosi naslov Ostvarena želja, ali se u autorovom rukopisu nije tako zvala, već je naslov stavio priređivač, jer je pjesnik umro u parku, u proljeće.

Želio sam da umrem u zelenim haljinama

*i da vidim golubove
kako strelovotim letom izleću
iz svojih gnijezda
prije toga*

*I da vidim svjetlo jednog sunca
koje nikad neće zaći
prije toga*

*I da vidim obrise jednog proljeća
koje nikad neće proći
prije toga
(...)
(Ostvarena želja)*

Intervju sa

Mirzom Aličkovićem

koordinatorom organizacije Svetionik

razgovarao Ersan Muhović

Zahvaljujemo što ste ispred organizacije Svetionik pristali da nam kažete nešto više o radu organizacije. Od kada postoji organizacija?

Udruženje Svetionik je nastalo 2008. godine, a od samog osnivanja su u fokus udruženja Svetionik obuhvata omladinske škole, akademije za mlade, kurseve i različite radionice za mlade. Kroz obrazovne platforme, Svetionik nastoji da ponudi širok spektar znanja iz različitih oblasti kao što su književnost, ujmetnost, ekonomija, politika, pravo, filozofija, psihologija, historija, religija, sociologija, mediji i komunikologija, aktivizam i slično. Cilj edukativnih aktivnosti je da okupi perspektivne studente i mlade ljudi sa željom da prošire polja spoznanja i interesovanja i ponudi im podsticajne radionice i debate ali i otvoriti nove, životno aktuelne teme. Na ovaj način mladi jačaju i izgrađuju svoje kapacitete i kompetencije, kako bi bili konkurentniji na tržištu rada. Kroz edukativne aktivnosti u poslednjih 13 godina je prošlo preko 6500 mladih iz regiona Sandžaka.

Pored toga, Svetionik posjeduje humanitarni butik u kojem građani mogu preuzeti polovnu, ali očuvanu, ili novu garderobu.

Uključivanje mladih u brojne edukativne aktivnosti je rezultiralo dobijanjem sve većeg broja članova i volontera, kojih danas ima preko 300. Oni su uglavnom i polaznici raznih edukativnih programa kroz koje stiču nova znanja i veštine i aktiviraju se u zajednici, primarno u oblasti humanitarnog dobrovoljnog rada. Volonteri su ujedno i najveća snaga Svetionika i po njima je organizacija prepoznatljiva u zajednici.

Kojim projektnim aktivnostima ste ponosni?

Ponosimo se mnogim projektima koje smo uz pomoć ekipa koja radi u Svetioniku i mnogim volonterima uspeli da realizujemo. Mislim da je jedna od naših najvećih postignuća što funkcionišemo kao bliski prijatelji, te posao i rad u Svetioniku obavljamo sa entuzijazmom. Kada je u pitanju edukacija, tu bih izdvadio projekte: „Tvoja stipendija“, Balkanska omladinska škola i MultiCool School.

Posebno postignuće radi Svetionika je program „Tvoja stipendija“, a smatram da je možda i najznačajniji, pa ga zato prvo i spominjem. Tokom poslednjih pet godina kroz Udruženje je dodijeljeno 955 stipendija studentima i učenicima srednjih škola. Ovaj projekat je specifičan jer mladi poređ primanja stipendija istovremeno učestvuju u programima obuke u vidu radionica i predavanja koji služe njihovom usavršavanju i jačanju ličnih kapaciteta.

Program stipendiranja postoji već 12 godina. Naši stipendisti su iz celog regiona, odnosno iz Novog Pazara, Sjenice, Tutina, Nove Varoši, Prijepolja, Raške, Priboja, Rožaja. Najvažniji kriterijumi za odabir stipendista su ostvareni uspesi na fakultetu ili školi, zatim da li je kandidat bez jednog ili oba roditelja i socijalni status porodice iz koje kandidat dolazi.

Od edukativnih programa bih istakao program Balkanske omladinske škole. To je obrazovna

platforma za talentovane i uspješne mlade ljudi sa ciljem proširivanja postojećih znanja, unapređivanja mogućnosti za lični razvoj, ali i aktivnog učešća u razvoju svoje zajednice. Program sadrži predavanja, radionice, klub knjige (druženje sa istaknutim književnicima i komentar odabranih djela iz svjetske i domaće književnosti), javne tribine, debate, filmske projekcije i edukativna putovanja (Istanbul, Podgorica i Beograd). Ovim programom mladi se podstiču na kritičko promišljanje i aktivizam u zajednici.

Ovu godinu je posebno obilježio projekat MultiCool School. To je projekat gdje mladi ljudi različitih nacionalnosti i verskih opredeljenja diskutuju o svojim kulturama u cilju boljeg upoznavanja i postizanja zajedništva. Želimo motivisati učesnike na timski rad u zajednici, bez obzira na njihovo nacionalno i vjersko opredeljenje. Cilj je podstići mlade koji će zajedničkim radom i saradnjom kreirati okruženje u kome su različitosti povod za upoznavanje i razgovor. Rezultati ovog projekta su zaista prevazišli naša očekivanja i mladi ljudi su postignutom saradnjom i međusobnom podrškom primjer nama starijima. Mi možemo dosta naučiti od mlađih generacija, naročito kada su u pitanju diskriminacija, predrasude i zajedničkog delovanja u širenju dobrog. Smatram da su nam održali jednu izvanrednu lekciju.

Da li je projekat stipendiranja najboljih studenata ulaganje u akademsku zajednicu?

I te kako, šta više, ovaj vid podrške je i ključan za razvoj jedne akademske zajednice. Naša obaveza kao zajednice jeste da podržimo perspektivne ljudi, olakšamo im uslove za školovanje i podržimo ih, u suprotnom će oni naći podršku ili utočište negdje drugdje, izvan svoje zajednice i na kraju ćemo upravo mi kao zajednica ispaštati u nedostatku stručnih kadrova i kvalitetnih ljudi. Zato ih moramo podržati, jer mnogi od njih imaju finansijskih poteškoća ili im fali podrška zajednice u daljem radu, istraživanju ili zaposlenju. Bez te podrške oni su prinuđeni otići u druge zemlje gdje će se osjećati uvaženim i priznatim. Stoga, ovaj vid podrške mlađim ljudima smatram kao najbitniju investiciju koja donosi dobro zajednici i njima samimana duže staze, jer mlađi nerado napuštaju svoje domove.

Kada će se pojaviti zbornik u kome se nalaze najbolji radovi sa konkursa Poslanik u mom srcu?

Manifestacija „Poslanik u mom srcu”, koju ste spomenuli, je možda i najstariji projekat Svetionika. Ta manifestacija nosi posebnu ljepotu i čar, jer cilj manifestacije jeste da govori i promoviše život i djelo Muhameda s.a.v.s. kroz različite aktivnosti. Te aktivnosti su predavanja, tribine, izložbe, aktivnosti za djecu, a sve sa ciljem da bolje upoznamo život našeg Poslanika a.s. U okviru te manifestacije godina unazad je realizovan literarni konkurs „Poslanik u mom srcu”, sa ciljem da mlade ljudi podstaknemo da pišu o životu Poslanika a.s., ali i o osjećanjima koja prema Njemu gaje. Moram naglasiti da je konkurs regionalnog karaktera, da nam pristižu radovi i iz okolnih zemalja, poput Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Slovenije, Hrvatske, ali i iz zemalja svijeta gdje se nalazi naša dijpora, a to su Njemačka, Austrija, Luksembur, Amerika i druge.

S obzirom da ovaj konkurs postoji već 12 godina, prošle godine smo krenuli sa procesom izrade zbornika sa radovima iz prve decenija konkursa, a premijerno ćemo ga objaviti krajem godine jer očekujemo da će izaći iz štampe. Dakle, očekujemo da ćemo u toku ovogodišnje manifestacije imati promociju tog, za nas dugo iščekivanog, zbornika.

Vaša poruka mladim ljudima za kraj našeg razgovora?

**Svetionik je mjesto svih nas,
jer naša poruka je:
„Prijatelj je prijatelju svetionik“.**

Foto: svetionik.rs

MREŽA MLADIH

MEŠIHAT ISLAMSKE ZAJEDNICE SANDŽAKA

MOTO

“Budi promjena koju želiš vidjeti u svojoj zajednici!”

MISIJA

“Edukacija i izgradnja zdravih pojedinaca te njihovo umrežavanje u cilju prepoznavanja, promocije i očuvanja univerzalnih vrijednosti; prihvatanje drugih i drugaćijih; mapiranje i rješavanje problema mladih ljudi.”

VIZIJA

“Postati važan faktor pozitivnih promjena u zajednici na temelju konstantne izgradnje mladih i njihovog umrežavanja kroz različite oblike edukacije i društvenog aktivizma.”

www.mmmzs.rs

